

TÜRK İŞARET DİLİ (TİD)

TÜRK İŞARET DİLİ (TİD) ÖĞRENİMİ İÇİN BECERİ VE YETERLİLİK GÖSTERGESİ

1. Giriş

İşaret dilleri, işitme engellilerin bir arada etkileşim içinde bulunduğu her durumda kendiliğinden, doğal olarak gelişmekte ve kültürel aktarım yoluyla nesilden nesile geçmektedir. Diğer işaret dilleri gibi Türk İşaret Dili de Türkçe'nin gramer yapısından farklı olarak kendine özgü bir gramer yapısına sahiptir. Türkiye İstatistik Kurumu'nun verilerine göre Türkiye'de 89,043 kişi işitme engelli, ve 55,480 kişi de konuşma engellidir.

16. ve 17. yüzyıllardan itibaren Osmanlı Devleti'nde sarayda, hamamlarda ve hatta mahkemelerde işaret dilinin kullanıldığına dair kayıtlar mevcuttur. Günümüzde kullanılan Türk İşaret Dili'nin Osmanlı'daki işaret dilinin devamı olup olmadığı henüz kanıtlanmış değildir. Ancak İstanbul'da açılan ilk sağır okulu göz önüne alınırsa TİD'in en az 120 yıllık bir tarihi vardır.

Aşağıdaki program, öğrencilerin dil becerilerini ve iletişimsel yeterliliğini zenginleştirmek ve böylece Türkiye'deki İşitme Engellilerle iletişim kurmak için etkili bir öğrenmeyi temel düzeyde teşvik etmeyi amaçlamaktadır.

2. Seviye A1 (Yeni başlayanlar)

Amaçlar:

Bu programın tamamlanmasının bir sonucu olarak ulaşılabilecek amaçlar, Diller için Ortak Avrupa Referans Çerçevesi (A1 Seviyesi) ile uyumludur:

- Somut ihtiyaçların karşılanmasına yönelik tanıdık günlük ifadeleri ve çok basit cümleleri anlayabilir ve kullanabilir.
- Kendini ve başkalarını tanıtabilir, yaşadığı yer, tanıdığı insanlar ve sahip olduğu şeyler gibi kişisel ayrıntılarla ilgili sorular sorabilir ve cevaplayabilir.
- Diğer kişi yavaş ve net bir şekilde iletişim kurması ve yardım etmeye hazır olması koşuluyla, basit bir şekilde etkileşime girebilir.

Konu	İçerik	Günlük İletişim
1. Selamlaşmalar	Kişisel selamlaşmalarla ilgili temel işaretlerin kazanımı: işaret diliyle karşılıklı selamlaşma, kendini ve başkasını tanıma/tanıtma, nereli olduğunu sorma/söyleme, kişisel bilgi verme/alma.	Selamlaşmalar: Merhaba! Nasılsın? Günaydın! Nerelisin? İyi akşamlar! İyi geceler! İyi günler! Hoşça kal! Görüşmek üzere! (vb...)
2. Kişisel Kimlik	Parmak alfabesi veya işaret ile adı-soyadı, cinsiyet, aile üyeleri, ülke, milliyet gibi kişisel kimlik bilgilerini sorma/söyleme.	Parmak alfabesi veya işaretle: Adın-soyadın nedir? Cinsiyetin? Kaç kardeşin var? Ülke/Milliyet? (vb...)
3. Renkler & Nesnelere	Her bir renkle ilgili işaretleri öğrenme, nesnelere rengini sorma/söyleme/açıklama.	İşaretlerle renkler: Beyaz,siyah, kırmızı, sarı, yeşil, mavi, mor, turuncu... vb. Nesnelerin renkleri: Beyaz masa, kırmızı perde, siyah ayakkabı, mor çiçek... vb.
4. Sayılar (1 – 20)	İşaret dilinde 1'den 20'ye kadar sayıları öğrenme ve bunları yine işaret dilinde kullanabilme.	1-2-3-4-5... vb. 5+6=11 9-4=5 Saat 15:30 2 Mayıs 2017 15 Lira... vb.
5. Zaman	İşaret dilinde zamanlar, tarihler ve sayılarla ilgili günlük iletişim becerilerini kazanma.	Saati sorma/söyleme, Zamanı sorma/söyleme, Haftanın günleri, yılın ayları, mevsimler... vb.
6. İnsanları tanımlama	İşaret dilinde, başkalarını tanımak amacıyla açık sorular sorma ve doğru cümlelerle kendini tanıtmak.	Kendini tanıtmak ve başkalarını tanımak için: Yaşı, boyu, kilosu vb. Fiziksel özellikleri; gözlerinin rengi, saçının biçimi – kısa, uzun, kıvrıkcık, düz, dalgalı... vb. Şişman veya zayıf. Giyim tarzı... vb.
7. Aile ilişkileri	Aile, ailedeki akrabalıklar ve aile ilişkilerini tanımlayabilme.	İşaret dilinde anne, baba, kardeş gibi aile üyelerini adlandırma. Kimin oğlu/kızı olduğunu veya kiminle yaşadığını söyleme.

		Büyükanne, büyükbaba, amca, teyze, hala, kuzen gibi yakın akrabalar.
8. Hobiler ve boş zaman etkinlikleri	İşaret dilinde, hobiler ve boş zaman etkinlikleri ile ilgili sözcükleri öğrenme, sevdiklerini veya sevmediklerini ifade edebilme.	Sporlar: Futbol, basketbol, voleybol, tenis, yüzme, jimnastik, dalma, yelken, kayak... vb. Oyunlar: Körebe, saklambaç, seksek, bulmaca, hula hop... vb. Boş zaman etkinlikleri: Yürüyüş, TV seyretme, örgü örme, dikiş dikme, kitap okuma, pul biriktirme, taş boyama, sinema, arkadaş veya aile ziyaretleri... vb.
9. Yeme ve içme	Yeme ve içmenin farklı kategorilerini tanımlamak. Yeme ve içme ile ilgili günlük rutinleri açıklamak.	Günlük yemekler: kahvaltı, öğle yemeği, akşam yemeği, beş çayı vb. Günün yemekleri. Sağlıklı/sağlıksız beslenme. Farklı ülkelere özgü farklı yemek kültürleri.
10. Günlük yaşam	Günlük rutinleri, her gün yapılan şeyleri işaret dilinde açıklayabilme, düzgün cümlelerle ifade edebilme.	İşaret dilinde: Okulunuz, kurumunuz, işiniz hakkında konuşma. Günlük yaşam, alışveriş, aile ve arkadaşlar hakkında konuşma.

3. Seviye A2 (Temel kullanıcı)

Amaçlar:

Bu programın tamamlanmasının bir sonucu olarak ulaşılabilecek amaçlar, Diller için Ortak Avrupa Referans Çerçevesi (A2 Seviyesi) ile uyumludur:

- En yakın ilişkili alanlarla (ör. Temel kişisel ve aile bilgileri, alışveriş, yerel coğrafya, istihdam) ilgili cümleleri ve sıklıkla kullanılan ifadeleri anlayabilir.
- Bilinen ve rutin konularda basit ve doğrudan bilgi alışverişi gerektiren basit ve rutin görevler sırasında iletişim kurabilir.
- Arka plan, acil çevre ve acil gereksinim duyulan alanlardaki konuları basit terimlerle açıklayabilir.

- İletişim, etkileşim kurabilir ve konuları açık bir biçimde tartışabilir.

Konu	İçerik	Günlük İletişim
1. A1'den öğrenilen bilgi ve becerilerin gözden geçirilmesi ve uygulaması.	<p>Yeterliliğin korunması amacıyla, daha önce edinilmiş işaretlerin gözden geçirilmesi, uygulanması ve tekrarlanması.</p> <p>Öğrencilerin olanlarla ilgili raporları, örn. Teneffüsler sırasında: hataları önlemek için düzeltme.</p> <p>Sunulan raporlar bağlamında yeni işaretlerin tanıtılması.</p> <p>Her bir konuyla ilgili işaretleri öğrenme, tanıma, açıklama ve sunma.</p>	<p>Seviye A1 sırasında tartışılan konuların gözden geçirilmesi ve özetlenmesi.</p> <p>Ad, soyad ve evlilikle edinilen soyadını, bunların anlamlarını sorma/söyleme.</p> <p>Yiyecekler: <u>Çorbalar:</u> Tarhana çorbası, yayla çorbası, mercimek çorbası, ezo gelin çorbası, işkembe çorbası... <u>Et yemekleri:</u> Adana kebabı, Urfa kebabı, Manisa Kebabı, Şiş Kebab, Döner kebabı, Izgara kebabı... İzmir köftesi, İnegöl köftesi... <u>Sebze yemekleri:</u> Sarma, karniyarık, türlü, ıspanaklı yumurta, zeytinyağlılar, lahana, biber... <u>Hamur işleri:</u> Mantı, sigara böreği, su böreği, lahmacun, etli ekmek, pide, börekler... <u>İçecekler:</u> Ayran, boza, şerbet, meyve suları, çay, kahve...</p> <p><u>Tatlılar:</u> Baklava, kadayıf, aşure, sütlaç, kazandibi, revani, muhallebi, helva, kabak tatlısı, keşkül...</p> <p>Aile ilişkileri: Aile, anne, baba, kardeşler, üvey kardeşler, dede, nine, amca, teyze, hala, dayı, kuzenler, yeğenler, enişte, yenge...</p>

		<p>Alışveriş: Daimi müşteriler - puan kartı, Türk, Çin, İtalyan restoranlar, pideciler, balıkçılar,dönerciler... Süpermarketler - dondurulmuş gıda, temizlik, ev eşyaları, süt ürünleri, evcil hayvan gıdası, et ürünleri... Pazar, Pazar yeri, pazarcı... Çevrimiçi alışveriş... Fırın, ekmek, unlu mamuller...</p> <p>Yerel coğrafya: Mahalle, köy, kasaba, şehir, ilçe, il, büyükşehir...</p> <p>İstihdam: Bakkal Fırıncı Kasap Manav Satış elemanı Kasiyer Bölüm yöneticileri Müşteri danışmanı Müdür Müdür yardımcısı Memur Hizmetli Müşteri servisi Güvenlik Şef Temizlik personeli Garson Bayan garson Evsahibi Kiracı</p> <p>Ulusal/uluslar arası işitme engelliler günü/haftası: 10-16 Mayıs Ulusal İşitme Engelliler Haftası. 3 Aralık Uluslar arası İşitme Engelliler Günü.</p>
--	--	---

2. Erişilebilirlik / binalar / araç-gereç erişimi	Havaalanı, tren istasyonları gibi binalarda engelsiz girişler için işitme engellilerin ihtiyaç duyduğu araç-gereçlerle tanışma.	<p>Farklı binalar türleri: Yatılı / Gündüzlü Okul, konaklama, işyeri - şirket, fabrika, depo, kreş, inşaat, hastane, eğlence merkezi, köy evi, işitme engelliler dernekleri.</p> <p>Boyut şekli / küçük / orta / büyük...</p> <p>Erişilebilirlik: Rampa Kaldırma Geniş kapı Çağrı cihazı İyi aydınlatma Duman için yanıp sönen ışıklar Alarm / yangın alarmı Titreşimli alarmlı saat Duman alarmı Görsel bilgi göstergeleri Altyazılı televizyon Tid tercümanları / altyazılar Facetime Skype</p> <p>Kamu hizmetleri: Tren istasyonu Otobüs durağı Tramvay İstasyonu Metro İtfaiye Ambulans Karakol Kütüphaneler Sosyal Hizmetler Belediye hizmetleri Müzeler Galeriler</p> <p>Özel hizmetler: Şirketler Hastaneler Okullar İşletmeler Çocuk Bakımı / Çocuk Bakıcısı Perakendecilik</p>
--	---	---

		Web sitesi
3. İşaret Dilinde cümleler	Sorular sorma ve basit ve doğru cümleler kullanarak cevap verme.	Yemek ve içecek, okul, spor, iş, ev ve aile hakkında konuşmak. Örneğin: - En sevdiğiniz yiyecek hangisi? - En çok beğendiğiniz içecek hangisi? - Bu gece ne pişiriyorsun? - Dün gece ne pişirdin? - Dışarıda nerede yemek yemeyi seversin? - Bugün öğle yemeğinde ne yiyorsun? - Okul yemekleri iyi mi? - Teneffüs ne zaman? - Okulda hangi sporları yapıyorsun? - En sevdiğin spor nedir? - Okulda ne sıklıkla spor yapıyorsun? - Hafta sonu hobilerin neler? - İşin hangisi: Tam gün, yarı zamanlı, serbest? - Ne iş yapıyorsun? - Yalnız olarak mı yoksa grup olarak mı çalışıyorsun? - Ev aileniz var mı? - Eşinizin iş ne? - Aile hobileriniz neler?

4. Skype alıştırmaları	Günlük rutinlerini açıklamak. TİD'deki sözdizimi kurallarına uyan kısa, basit, doğru cümleleri tamamlama.	Bir bilgisayar veya tablet yardımıyla 2 veya 3 kişi arasında Video konferans. Aile, spor, ders çalışma, iş, yemek ve etkinlikler, sosyalleşme, işitme engelli arkadaşlar ve akrabalarla toplantı, çeşitli yerleri ziyaret dahil günlük rutinler hakkında tartışma. ID sentaks kuralları dahil video kullanarak öğrencilerin değerlendirme ve eleştirileri hakkında kısa bir sunum hazırlama. Öğrenci geri bildirim formu / anketi.
-------------------------------	--	---

4. Yöntem

Her ders, çeşitli yöntemlerin kullanımını içerecektir. Her şeyden önce, öğretmen öğrencilerle ve öğrenciler arasında iletişim açısından sürekli kolaylaştırıcı rolü üstlenmelidir. Öğrenme oturumları, her bir ünite hakkında öğrencilere daha önce öğretilmiş olan bilgilere dayanmalı ve bu ünitelerle ilgili beklentilerini dikkate almalıdır.

Öğrencilerin, günlük sorunlarına alternatif çözümler ve günlük yaşam durumlarına yeni yaklaşımları daha kolay bulabilmeleri için, her öğrencinin işine uygun ilgili içerik uygulamalarını artırma amacıyla, hem bireysel hem de grup çalışması için olanaklar sağlanmalıdır. Tüm bunların, işitme engellilerle etkileşimde yenilikçi uygulamalara katkıda bulunacağı umulmaktadır.

5. Değerlendirme

- Öğrenme oturumlarında gerçekleştirilen etkinliklere öğrencilerin katılımıyla gerçekleştirilen sürekli değerlendirme.
- Bireysel ve grup görevlerin değerlendirilmesi.
- Öğretmenin ve öğrencilerin görüşlerini, ders sırasında üretilen materyalleri ve ders sonucunda ortaya çıkan pedagojik yaklaşımları dikkate alarak iç değerlendirme.
- Değerlendirme anketleri.